

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
Aviz
la inițiativa de completare a art. 73 din
Constituția Republicii Moldova

Nr.1 din 10.06.98

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.56-59/25 din 25.06.1998

* * *

În numele Republicii Moldova
Curtea Constituțională în componența:
Pavel BARBALAT - președinte
Mihai COTOROBAI - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător-raportor
Gheorghe SUSARENCO - judecător
Ion VASILATI - judecător
cu participarea Alionei Balaban, grefier, în conformitate cu art. 135 alin.(1) lit. c) din Constituția Republicii Moldova și art. 4 alin.(1) lit.c) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a examinat în ședință publică materialele parvenite din partea unui grup de cetățeni ai Republicii Moldova în care se solicită avizul Curții Constituționale asupra inițiativei de revizuire a art. 73 din Constituție.

Acest caz a fost acceptat spre examinare în baza art. 141 și 142 din Constituție.

Curtea Constituțională, fiind abilitată să se pronunțe asupra inițiativelor de revizuire a Constituției, examinând materialele și documentele parvenite din partea a 225 mii de cetățeni ai Republicii Moldova și proiectul legii constituționale anexat,

a c o n s t a t a t :

În temeiul art. 141 alin. (1) lit.a) din Constituție, 225 mii de cetățeni ai Republicii Moldova au inițiat procedura de revizuire a Constituției, prin care se propune completarea art. 73 din Constituție.

Conform proiectului legii constituționale prezentat, se propune completarea art. 73 din Constituție după cum urmează: după cuvântul "Guvernului" se vor adăuga cuvintele: "și Centrul sindical național interramural".

Această modificare este argumentată prin faptul că, potrivit dispozițiilor Constituției anterioare, sindicatele aveau dreptul de inițiativă legislativă, ceea ce asigura eficiența activității sindicatelor în promovarea și protejarea drepturilor economice și sociale ale salariaților.

Verificând condițiile necesare pentru exercitarea inițiativei de revizuire a Constituției, Curtea Constituțională reține următoarele:

Dispozițiile Legii Supreme stipulează condiții limitative și cumulative de exercitare de către cetățeni a inițiativei de revizuire a Constituției.

Condițiile limitative, stipulate în art. 142 din Constituție, prevăd că nu pot fi revizuite, în conformitate cu procedura stabilită pentru legislativ (art. 143 alin.(1) din Constituție), dispozițiile privind caracterul suveran, independent și unitar al statului, precum și cele referitoare la neutralitatea permanentă a statului. Revizuirea acestor dispoziții este condiționată prin aprobarea inițiativei de revizuire prin referendum, cu votul majorității cetățenilor înscriși în listele electorale.

Totodată, Legea Supremă stipulează că nici o revizuire a dispozițiilor constituționale nu poate fi făcută, dacă ea are ca rezultat suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora.

Modificarea Constituției în sensul proiectului de lege constituțională propus, avînd ca obiect lărgirea numărului de subiecți cu drept de inițiativă legislativă, nu contravine dispozițiilor constituționale, cu atît mai mult cu cît condițiile de exercitare a

inițiativei de revizuire a Constituției în acest caz sînt respectate.

Condițiile cumulative pentru realizarea inițiativei de revizuire a Constituției de către cetățeni sînt reglementate expres în art. 141 alin. (1) lit. a) din Constituție, conform căruia această inițiativă se exercită:

- exclusiv de cetățenii cu drept de vot;
- de un număr de cel puțin 200.000 de cetățeni;
- cetățenii care inițiază revizuirea Constituției să provină din cel puțin jumătate din raioane și municipii;
- în fiecare din aceste raioane și municipii să fie înregistrate cel puțin 5000 de semnături în sprijinul inițiativei.

Din materialele prezentate rezultă că inițiativa de revizuire aparține cetățenilor cu drept de vot. Verificarea acestei condiții de către Curtea Constituțională presupune însă autentificarea semnăturilor de pe liste și a faptului că semnatarii sînt cetățeni cu drept de vot. Legislația în vigoare nu reglementează modul de exercitare a inițiativei de revizuire a Constituției de către cetățeni. Legea cu privire la Curtea Constituțională (art. 4 alin. (1) lit.c) nu abilitază însă Curtea Constituțională să autentifice aceste semnături.

În virtutea lipsei unei legi care să reglementeze exercitarea inițiativei de revizuire a Constituției, Curtea Constituțională nu are căderea să verifice dacă toți semnatarii provin din raioanele și municipiile pe listele cărora au semnat.

În ce privește condiția de dispersie teritorială referitoare la cerința ca cetățenii care inițiază procedura de revizuire a Constituției să provină din cel puțin jumătate din raioane și municipii este necesar ca în cadrul acestor raioane și municipii să fie întrunite cel puțin 5000 de semnături în fiecare raion.

În conformitate cu Legea privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova nr. 306-XIII din 7 decembrie 1994, sînt constituite 4 municipii și 40 raioane. Din materiale rezultă că în acest caz condiția "să provină din cel puțin o jumătate din municipii și raioane" a fost respectată.

Pentru inițierea procedurii de revizuire au semnat cetățenii din 39 de raioane și municipii, dintre care în 22 au fost colectate peste 5000 de semnături (municipiul Chișinău, municipiul Bălți, raioanele Anenii-Noi, Briceni, Cahul, Călărași, Ceadâr-Lunga, Comrat, Donușeni, Drochia, Edineț, Fălești, Florești, Glodeni, Hîncești, Ocnița, Orhei, Rîșcani, Sîngerei, Soroca, Ștefan Vodă, Ungheni). Însă condiția ca în fiecare din aceste localități să fie întrunite cel puțin 5000 de semnături, iar în total cel puțin 200.000 de semnături ale cetățenilor, nu a fost îndeplinită. Cele 22 de localități nominalizate însumează 174.569 semnături. Și, întrucît inițiatorii procedurii de revizuire nu au îndeplinit această condiție, Curtea Constituțională nu poate da aviz pozitiv.

Condițiile de inițiere de către cetățeni a procedurii de revizuire a Constituției sînt reglementate numai de dispozițiile art. 141 alin.(1) lit.a) din Constituție. În această ordine de idei Curtea Constituțională constată că verificarea autenticității semnăturilor de pe liste, a cetățeniei persoanelor cu drept de vot și a domiciliului lor este imposibilă, deoarece procedura de exercitare a acestei inițiative nu este reglementată prin lege. În afară de aceasta, nu există un grup de inițiativă care să reprezinte cetățenii semnatori în fața Curții Constituționale, precum și în legislativ pentru coordonări și lichidarea unor eventuale neconcordanțe.

Aceasta însă nu constituie un temei pentru îngrădirea dreptului cetățenilor de a iniția procedura de revizuire. Prevederile art. 141 alin.(1) lit.a) nu sînt condiționate de elaborarea unei legi ulterioare, prin urmare, ele au aplicabilitate directă.

În baza celor expuse și conducîndu-se de art. 135 alin.(1) lit.c), art. 141 alin.(1) din Constituție, art. 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 61 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională pronunță următorul aviz:

1. Potrivit art. 141 alin.(1) lit.a) din Constituție, condiția ca cetățenii care au inițiat procedura de revizuire a Constituției să provină din cel puțin jumătate din raioane și municipii și în fiecare din ele să fie înregistrate în sprijinul acestei inițiative cel puțin 5000 de semnături, iar în total să se însumeze cel puțin 200.000 de semnături ale cetățenilor, nu a fost întrunită.

2. Prezentul Aviz este definitiv, nu poate fi supus nici unei căi de atac, intră în vigoare la data pronunțării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 10 iunie 1998.
Nr. 1.